

Vergaderjaar 1993–1994 Nr. 196b

23 048

Voorzieningen ter bevordering van de totstandkoming van regionaal bestuur in daartoe aangewezen gebieden (Kaderwet bestuur in verandering)

23 139¹

Wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen in verband met aanpassing en uitbreiding van de bepalingen inzake verplichte samenwerking

VOORLOPIG VERSLAG VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR BINNENLANDSE ZAKEN EN DE HOGE COLLEGES VAN STAAT²

Vastgesteld 1 maart 1994

In de commissie is besloten over beide bovengenoemde wetsvoorstellen één voorlopig verslag uit te brengen. De beide onderwerpen zijn dusdanig met elkaar verbonden dat ze, hoewel over beide ook aparte opmerkingen kunnen worden gemaakt, niet los van elkaar kunnen worden gezien en beoordeeld.

Het voorbereidend onderzoek van de beide bovengenoemde wetsvoorstellen gaf aanleiding tot het formuleren van de volgende opmerkingen en vragen.

KADERWET BESTUUR IN VERANDERING (23 048)

1. Algemene inleiding

1.1 Algemeen

De leden van de **CDA**-fractie hadden met belangstelling kennis genomen van dit wetsvoorstel. Gezien het fundamentele karakter van het voorliggende wetsvoorstel, gevoelden zij de behoefte een groot aantal vragen te stellen. De beantwoording hiervan zal, zo deelden zij mede, mede bepalend zijn voor hun uiteindelijke stemgedrag.

De leden, behorende tot de fractie van de **PvdA**, hadden eveneens met grote belangstelling kennis genomen van de wetsvoorstellen 23 048 en 23 139 tot herziening van de bestuurlijke organisatie in Nederland. In het algemeen konden zij met de opzet en doeleinden van deze voorstellen instemmen. Het gaat er immers om – na vele decennia van vergeefse pogingen – de urgente problemen van de grote steden in Nederland in een effectief en democratisch gelegitimeerd kader van bestuur te brengen en deze grootstedelijke gebieden – zo cruciaal voor de economische, sociale en culturele opbouw van ons land – uit hun omknelling te bevrijden?

¹ Het vorige stuk inzake dit wetsvoorstel is verschenen onder EK nr. 198, vergaderjaar 1993–1994.

² Samenstelling:

Van Dijk (CDA), Huberts-Fokkelman (CDA), Postma (CDA), Mastik-Sonneveldt (PvdA), Van den Berg (PvdA), (voorzitter), Staal (D66), Vis (D66), Korthals Altes (VVD), Talsma (VVD), Pitstra (GroenLinks), Holdijk (SGP), Schuurman (RPF) en Veling (GPV).

Deze leden zagen in deze bestuurlijke vernieuwing een historische analogie met de organisatie van de bestuursrechtelijke rechtsbescherming in Nederland. In beide gevallen immers gaat het om een even noodzakelijke als ingewikkelde en omvangrijke operatie, noodzakelijk om tientallen jaren van gebrek aan geordende modernisering en dus van een complex van sluiptwegen en «hulpconstructies» te beëindigen en eindelijk op orde te brengen. Deze leden stelden voorts, met de regering, vast dat modernisering nu niet slechts een moeilijk karwei is, maar ook ongeschikt voor dwangconstructies, van bovenaf opgelegd. Met een zeker respect constateerden zij dat de bewindspersonen op Binnenlandse Zaken er niettemin in zijn geslaagd zowel voor een procesmatige aanpak te kiezen als in één kabinetsperiode tot resultaten te komen en aldus althans uitzicht bieden op grondige vernieuwing op overzienbare termijn.

De leden van de fractie van **D66** memoreerden dat het bestuurlijke vernieuwingsproces is van kabinetszijde menigmaal is getypeerd als «een ontwikkeling van onderop» onder het motto: «laat vele bloempjes bloeien». Nu het voorliggende wetsvoorstel een deel van dat proces concretiseert, dringt nog meer de vraag waarin dat proces moet uitmonden. Zij zeiden hier verderop in dit verslag nog op terug te zullen komen.

De leden van de fracties van **SGP**, **GPV** en **RPF** hadden met belangstelling maar tevens met zeer gemengde gevoelens, kennis genomen van wetsvoorstel 23 048. Aanzienlijk minder gereserveerd toonden zij zich wat betreft wetsvoorstel 23 139.

1.2 Bestuurlijk perspectief

De leden van de **CDA**-fractie hadden een aantal vragen over het bestuurlijke perspectief waarbinnen zij dit wetsvoorstel moesten plaatsen. Zij konden in beginsel instemmen met de uitgangspunten van het beleid om in bepaalde gebieden tot een regionaal bestuur te komen én dat er qua vormgeving varianten mogelijk zijn.

In relatie daarmee wezen deze leden erop dat vermeden moet worden dat randstedelijk denken als «Haarlemmerolie» voor geheel Nederland moet dienen. Gegeven deze opvatting en gezien ook de memorie van antwoord (stuk nr. 7, blz. 79 e.v.) is het belangrijk te constateren dat (ook) de regering verschillen ziet tussen de vier randstedelijke BoN-gebieden enerzijds en de drie overige BoN-gebieden anderzijds.

Wie de zeven BoN-gebieden beziet zou ook tot de conclusie kunnen komen dat een andere caesuur mogelijk is, nl. OOR – ROA en wellicht Haaglanden aan de ene kant en de vier overige aan de andere zijde, e.e.a. qua functie, qua problematiek en qua (noodzakelijk) tempo. Is ooit overwogen, gezien de aard en omvang van de problemen, te starten met een beperkter aantal BoN-gebieden en pas na de evaluatie andere gebieden aan snee te brengen in al dan niet aangepaste vorm? Of wordt er in beginsel door de regering van uitgegaan dat differentiatie mogelijk moet zijn, m.a.w. geen te strakke uniformiteit?

In aanmerking genomen dat er steeds sprake is van een *lex specialis*, zou dit in de rede liggen.

De leden hier aan het woord zeiden er voorts van uit te gaan dat bij (eventuele) ontwikkelingen in niet-BoN-gebieden de desbetreffende gemeentebesturen een eigen ruimte hebben om invulling te geven aan de bestuurlijke vormgeving en niet steeds met een half oog naar de BoN-gebieden moeten kijken.

Is deze conclusie juist?

De regering stelt naar aanleiding van een vraag van de CDA-fractie in de Tweede Kamer (memorie van antwoord, blz. 12): «Wij kunnen noch willen

nu al een uitspraak doen over de vraag of er inderdaad overal regionaal bestuur zal ontstaan en op welke manier en in welke vorm dat eventueel zal gebeuren».

Mag voor alle duidelijkheid daaruit de conclusie worden getrokken dat de regering van oordeel is dat de participanten in een Wgr-gebied (Wgr=Wet gemeenschappelijke regelingen) zouden kunnen besluiten de aangescherpte Wgr-samenwerking als zodanig voldoende te vinden?

Indien op deze vraag in bevestigende zin wordt geantwoord, betekent dat dan ook dat het ongeveer-25-provincies-nieuwe-stijl model – hetgeen in de beeldvorming een eigen leven is gaan leiden – kan worden bijgezet bij de vele modellen die in het verleden hun rol hebben vervuld?

De regering constateert (memorie van antwoord, blz. 82) overigens terecht, dat het onderhavige voorstel van wet is gebaseerd op de stedelijke problematiek en niet op basis van decentralisatie van rijkstaken. Een vraagpunt daarbij is echter of de rest van bestuurlijk Nederland de «stedelijke noden» voldoende basis vindt om bestuurlijke hervervakelingen te omhelzen.

Naar aanleiding van de passages, gewijd aan de gevolgen voor de provincies waren de leden van de CDA-fractie erin geïnteresseerd hoe de regering de IPO-reacties op BoN-3 en Kaderwet Bestuur in Verandering beoordeelt (ic dus ook «Een ander plan van aanpak»).

De regering stipuleert naar aanleiding van het eindverslag (stuk nr. 13) op blz. 4 dat gemeentelijke herindeling nog steeds een belangrijk instrument is om het lokale bestuur te versterken en wijst daarbij op de belangrijke rol van de provincies.

De leden hier aan het woord zeiden er daarbij vanuit te gaan dat, anders dan de onlangs ontvouwde (voorlopige) VNG-filosofie, de maatwerkconstructie als uitgangspunt blijft dienen. Is deze conclusie juist?

Mocht echter in de toekomst het aantal gemeenten drastisch worden verminderd – waar deze leden zeker niet aan toe zeiden te zijn – dan heeft dat, naar het oordeel van deze fractie, ook consequenties voor de omvang van het takenpakket en voor het aantal provincies. Welke filosofie huldigt de regering in deze? Is er overigens wel eens gedacht aan een model waarbij uit de kring van de gemeenten zelf een zwaarder takenpakket wordt geambieerd met inachtneming van het feit dat dan aan zekere gemeentelijke herindeling niet te ontkomen valt? Of, positief gesteld: kiest voor schaalvergroting d.m.v. gemeentelijke herindeling en inclusief een ruimer takenpakket.

Ten aanzien van de overige BoN-gebieden wordt gesteld dat uiteindelijk steeds per gebied een nieuwe wet de bestuurlijke vormgeving moet regelen en dat de vorming van een provincie nieuwe stijl conform Rotterdam daarbij een mogelijkheid is.

Welke mogelijke andere oplossingen staan de regering voor ogen?

Hoe denkt de regering over de door de VNG geventileerde ideeën met betrekking tot ongeveer de halvering van het aantal gemeenten (± 40 000 schaal)?

Op zichzelf verheugde het de leden van de **PvdA**-fractie dat de opzet van de Kaderwet enerzijds en aangescherpte Wet gemeenschappelijke regelingen anderzijds de mogelijkheid schept, niet slechts tot bestuurlijke vernieuwing maar ook tot broodnodige differentiatie. Niet voor niets had de fractie van de PvdA daar tijdens de behandeling van de begroting van Binnenlandse Zaken voor 1993 op aangedrongen. Noch de grondwettelijke constellatie, noch de specifieke problemen van diverse gebieden nopen huns inziens tot formele uniformiteit. Evenzeer toonden deze leden

zich tevreden met het afzien van alle «blauwdrukdenken» in de ontwerp-Kaderwet in combinatie met de gewijzigde Wgr.

Nu echter voelden deze leden zich gedwongen de vraag te stellen of de differentiatie niet al te ruim dreigt te worden, een ruimheid van verschillen die nog kan worden vergroot doordat ieder van de zeven relevante gebieden zijn eigen weg naar de provincie-nieuwe stijl kan nemen. Zagen deze leden het goed dan:

1. zal er differentiatie groeien tussen BoN-gebieden en niet-BoN-gebieden, zowel in de respectieve provincies als gemeenten;
2. zal er differentiatie ontstaan tussen diverse BoN-gebieden onderling en eventueel zelfs tussen de toekomstige provincie Rotterdam en de provincie Haaglanden (zeker als het Westland daaraan wordt toegevoegd) en Amsterdam, ook daar consequenties hebbend voor zowel provincie als gemeenten in het gebied;
3. is, met goede redenen overigens, aan Friesland de mogelijkheid geboden voor een eigen ontwikkeling;
4. leidt een proces dat primair van onderop moet plaatsgrijpen met enige onvermijdelijkheid tot ruime differentiatie.

Hoe denkt de regering, zo vroegen deze leden, dit differentiatieproces enigszins ordelijk onder controle te houden, zodanig dat van «provincie» en «gemeente» niet slechts de naam overblijft, maar zij ook begripsmatig nog betekenis blijven houden? Is het niet noodzakelijk om binnen afzienbare tijd toe te werken naar een beperkt aantal «standaard-modellen» waarin provincies en gemeenten zich uiteindelijk, en in elk geval in grote lijnen, dienen te voegen? Is zulk een standaardisatie naar een beperkt aantal modellen niet noodzakelijk, willen burgers, bedrijven en instellingen het overzicht kunnen behouden? Democratie, zo meenden deze leden, verdraagt zeer wel differentiatie in bestuur maar eist evenzeer overzichtelijkheid van verhoudingen en aansprakelijkheid. Kaderwet en aangescherpte Wgr doen terecht een poging al te vrijblijvende samenwerking en vooral de absolute chaos aan functionele gebiedsindelingen te beëindigen; het zou te betreuren zijn als de ene «chaos» wordt vervangen door de andere.

De leden van de PvdA-fractie stelden met enige verwondering vast dat de regering bij monde van de minister, niet wil weten van onderscheid tussen «grootstedelijke» en «stedelijke» gebieden bij de vorming van provincies-nieuwe stijl. Voorzover het gaat om de Kaderwet-operatie «sec» en de fasering van die operatie kan daarvoor begrip worden opgebracht; aller eindpunt is in beginsel de provincie-nieuwe stijl.

Niettemin kwam het deze leden voor dat de urgentie van provincievorming en de aard daarvan verschilt; in het bijzonder tussen de drie grootstedelijke regio's in de Randstad enerzijds en de vier stedelijke gebieden (inclusief Utrecht) daarbuiten. Natuurlijk zijn er gezamenlijke karaktertrekken – een omknelde centrumstad en een centrale positie in de omgeving – maar, zo meenden deze leden, naar zowel schaal als karakter overheersen toch de verschillen. Dat verschil tussen, voor het gemak te noemen «grootstedelijke» en «stedelijke» gebieden achtten deze leden in het bijzonder van belang als het gaat om karakter en gewicht van de evaluatie van ervaringen, tijdens de «ROL-fase» (ROL= regionaal openbaar lichaam) opgedaan en de doorgroei naar provincie. Die evaluatie, drie jaar na totstandkoming van het openbare lichaam, moet beslissen over doorstoten of niet naar de provinciale status. Nu reeds, zo meenden deze leden, kan worden verondersteld dat een besluit geen provincie te worden voor grootstedelijke gebieden veel schadelijker consequenties zou hebben dan voor de overige stedelijke gebieden. Hoewel de regering daar niet voor voelt, zou voor de vier gebieden buiten de Randstad radicale gemeentelijke herindeling – hoe moeilijk op zichzelf ook – nog soelaas bieden, als het niet «goedschiks» tot provincievorming komt. Met de regering meenden deze leden dat die aanpak in Amsterdam, Rotterdam

en Den Haag geen enkele oplossing zou verschaffen. Reden temeer, aldus deze leden, de evaluatie-procedure uiterst ernstig te nemen, maar de druk er in de grootstedelijke gebieden steviger op te houden (en nauwelijks bereid een «neen» te aanvaarden) dan in de overige gebieden, waar de verdenking soms toch al niet te vermijden valt dat de provinciestatus een alibi kan zijn om aan gemeentelijke herindeling te ontkomen.

Intussen, zo meenden de leden hier aan het woord, is de status van de centrumgemeente er voor de toekomst niet duidelijker op geworden. In Amsterdam en Rotterdam is de neiging groot de centrale stad in stukken te knippen om het integratieproces te bevorderen en een enigszins gelijkwaardige «machtsverdeling» mogelijk te maken. Elders, inclusief Den Haag, wordt dat niet gewild en in Twente gebeurt het omgekeerde, gelet op het streven naar fusie van Enschede en Hengelo. Zonder tussen deze verlangens «partij te kiezen» vroegen de leden van de PvdA-fractie zich toch af, in welke richting zich de visie van de regering ontwikkelt. Want ofwel er moet wel degelijk worden gedifferentieerd tussen grootstedelijke en stedelijke regio's, ofwel er moet een visie zijn op zowel «stadsprovincie» als centrale «stadsgemeente» waaraan men zich zowel in Twente als in Rijnmond en elders enigszins kan oriënteren.

Vervolgens roept de gehele ontwikkeling naar regionalisering de vraag op naar de toekomstige status van alle provincies.

In dat opzicht konden de leden van de PvdA-fractie zich de zorg van de verenigde provincies wel enigszins voorstellen. Zullen relatief kleine provincies, vooral in Holland, Zeeland en Utrecht niet in de verleiding, zoal niet de noodzaak, komen onderling allerlei «hulpstructuren» te ontwikkelen die nu tussen gemeenten zoveel oncontroleerbare en onoverzichtelijke situaties hebben geschapen, onder andere omdat de wetgever verzuimd heeft tijdig een visie op de regionale ontwikkeling te vormen? Is ook dat geen reden om met spoed een visie te ontwikkelen op de positie en toekomst van «klassieke» en «nieuwe-stijl»-provincies, zo vroegen deze leden.

Tenslotte vroegen de aan het woord zijnde leden hoe de kaderwet-operatie zich meer in het algemeen verhoudt tot het lopende proces van gemeentelijke herindeling in een aantal provincies, in het bijzonder in Noord-Brabant, Zeeland en Drenthe. In hoeverre werkt dit laatste proces verstrend op een goede voortgang van het eerste. Kunnen de bewindslieden aangeven of en hoe zij beide processen op elkaar afstemmen, bij voorbeeld door gemeentelijke herindeling vooraf te laten gaan aan bestuurlijke vernieuwing op grondslag van de Kaderwet?

De leden van de fractie van **D66** constateerden dat het proces bestuurlijke vernieuwing in elk geval leidt tot twee soorten provincies, hetgeen op zich reeds de vraag oproept of dat gevolgen moet hebben voor de status van de «provincie oude stijl».

Voorts is onduidelijk waartoe de ROL-fase van de verschillende gebieden moet of kan leiden. Kan dit in alle gevallen ook de «provincie nieuwe stijl» zijn?

Met betrekking tot de restgebieden is in de publieke discussie over dit onderwerp terecht gevraagd wat het eindperspectief is voor deze gebieden. De leden hier aan het woord vernamen daarover ook gaarne de visie van de regering.

Tot slot vroegen de leden van deze fractie de regering in te gaan op het recentelijk door de VNG ingenomen standpunt om in Nederland te komen tot een drastische gemeentelijke herindeling. Is het zo dat het proces dat geleid heeft tot dit wetsvoorstel en de discussie daarover een dergelijke mogelijkheid wenselijk maakt en/of dichterbij brengt?

De leden van de fractie van de **VVD** merkten op dat de positie van de provincies na de totstandkoming van ROA, OOR (en wellicht de Haaglanden) onduidelijk blijft.

De staatssecretaris zegt te gaan overleggen met de provincies, maar waarover dan?

Waarom neemt het kabinet niet een meer krachtige houding aan ten aanzien van gemeentelijke herindeling?

De leden van de fracties van **SGP**, **GPV** en **RPF** merkten hier op vast te willen houden aan de in de Grondwet vastgelegde hoofdstructuur van de territoriale decentralisatie in rijk, provincies en gemeenten. In dit verband stelden deze leden de vraag of de regering een duidelijk eindperspectief kan schetsen voor de niet-BoN-gebieden.

1.3 Regionale samenwerking

Als door de regering wordt gesteld dat waar de wil ontbreekt om samen te werken, ook het toepassen van uiteenlopende aanwijzings- en opleggingsbevoegdheden onvoldoende soelaas zal bieden, is dat op zich een te volgen redenering, zo meenden de leden van de **CDA**-fractie. Onbekend zal echter blijven wat de resultaten zouden zijn geweest als de onderscheiden overheden consequent wel het bedoelde instrumentarium hadden gehanteerd.

Denkbaar is dat na een gewenningsperiode een dergelijke werkwijze wel succesvol was geweest waardoor wellicht de bestuurlijke reorganisaties op een andere leest hadden kunnen worden geschoeid. Daarbij wordt opgemerkt dat ook het huidige voorstel van wet uitgaat van de mogelijkheid tot verplichting. Is dit voor de regering een te volgen redenering?

Hoe kunnen de verschillende provinciale voorstellen met betrekking tot een nieuwe en deugdelijke Wgr-gebiedsindeling worden gekenschetst?

Zijn er – afgezien van de nadere gebiedsindelingen – door het kabinet bestuurlijk waardevolle suggesties te destilleren uit de provinciale reacties?

Naar verluidt beschikt het Ministerie van Binnenlandse Zaken over een kaart waarop (±) 25 basisgebiedseenheden/samenwerkingsgebieden zijn aangegeven.

Is deze informatie juist en zo ja, hoe rijmt dat dan met eerdere uitspraken van de Minister van Binnenlandse Zaken dat een dergelijke kaart niet bestaat? Een en ander spoort, zo merkten de leden van de **CDA**-fractie op, bovendien niet met de reikwijdte van de Kaderwet.

Hoe moeten die gebieden gezien worden? Wgr-loos of OOR-model of anderszins?

Zijn deze gebieden al dan niet ingebed in de rijksregio's?

Welke schaalvergrotingen zijn in het recente verleden per departement gerealiseerd of voorgenomen? Sporen deze met bedoelde gebiedseenheden?

Deze leden zeiden ervan uit te gaan dat het bij de regering bekend is dat «blauwdrukdenken» in deze geen warme gevoelens bij hun fractie oproept.

In het kader van het onderscheid tussen groot-stedelijk en stedelijk past, aldus de leden van de **PvdA**-fractie, de vraag naar de integratie van de zogenaamde politieregio's in de toekomstige provincies-nieuwe stijl. Deze leden leidden uit de uitvoerige schriftelijke en mondelinge discussie tussen regering en Kamer af dat zelfs in de provincies in hun definitieve

vorm de integratie van politieregio's niet altijd vaststaat. Dat komt hen, voorzichtig uitgedrukt, merkwaardig voor. Wat heeft het voor zin, zo vroegen deze leden, om heel deze operatie te beginnen als niet op overzienbare termijn alle functionele gebiedsindelingen in de provincie-nieuwe stijl worden geïntegreerd. Dit temeer, omdat politiezorg zo enigszins mogelijk, onder behoorlijke democratische controle dient te staan.

De door de regering nagestreefde integratie van Wgr-gebieden en functionele gebiedseenheden roept bij de leden van de **PvdA**-fractie nog enkele vragen op.

Moet deze ontwikkeling, gegeven ook het Friese experiment, worden gezien als een begin van een weg naar de provincie-nieuwe stijl, ook buiten de BoN-gebieden? Minister en staatssecretaris mogen de verdere ontwikkeling doelbewust in het midden hebben gelaten, maar in hoeverre dat wordt veroorzaakt omdat de regering zulk een ontwikkeling (intussen) onwenselijk vindt, bleef deze leden duidelijk.

De vraag naar dit mogelijke perspectief is voor de aan het woord zijnde leden des te prangender omdat aldus grote gemeenschappelijke regelingen met aanzienlijke taken en bevoegdheden kunnen ontstaan zonder volwaardige democratische controle, bevorderd door, onder andere, rechtstreekse verkiezingen. Als geen ontwikkeling in de richting van relatief kleine provincies-nieuwe stijl wordt nagestreefd, is dan niet de weg geopend naar de zo algemeen verworpen (zo niet evenzeer taboe verklaarde) vierde bestuurslaag?

Onduidelijk is het de aan het woord zijnde leden voorts gebleven, hoe het nu verder gaat met het rechtstreeks in medebewind nemen van gemeenschappelijke regelingen. Bijzondere wetgeving kan daartoe leiden, zo werd in de Tweede Kamer duidelijk. Betekent dat op den duur niet dat hetzij de mini-provincie hetzij de vierde bestuurslaag (naast de drie grondwettelijke) alsnog naderbij wordt gebracht?

De leden van de **VVD**-fractie waren geïnteresseerd in de stand van zaken ten aanzien van het plan van aanpak/werkprogramma dat begin 1994 gereed zal zijn over harmonisatie, integratie van functionele rijksregio's.

1.4 Constitutionele aspecten

Met betrekking tot de BoN-gebieden wensten de leden van de **CDA**-fractie hun visie als volgt te formuleren. Binnen een begrensde tijdsperiode zal ofwel een provincie-nieuwe stijl ontstaan ofwel een Wgr-samenwerkingsgebied. Indien sprake is van een provincie-nieuwe stijl dient deze uitdrukking in haar volledigheid genomen te worden. Het onderdeel «provincie» geeft aan dat aan deze provincie de bevoegdheden en taken toekomen die in artikel 124 Gw. geformuleerd staan. Ook de overige bepalingen in Hoofdstuk 7 van de Grondwet zijn van toepassing. Het element «nieuwe stijl» geeft aan dat daarboven nog extra bevoegdheden verleend kunnen worden. Afhankelijk van de situatie in het betreffende gebied, kan dit takenpakket variëren. Van een aparte bestuurslaag tussen provincie en gemeente is in de definitieve fase géén sprake.

Wordt, althans zeker in de geest van de grondwet, de autonomie van de gemeenten niet te zeer aangetast door dit wetsvoorstel?

In aanmerking dient daarbij te worden genomen, aldus deze leden, dat de bevoegdheden van het algemeen bestuur ruimer zijn dan bij de aangescherpte Wgr sec.

Anders dan de principiële discussie over het aantal bestuurslagen als zodanig stelt de regering terecht dat het voor de burger duidelijk moet zijn welke overheid voor welk besluit verantwoordelijk is.

Het gevaar van het ontstaan van een vierde bestuurslaag wordt door de regering ontzenuwd door te wijzen op twee belangrijke criteria die bepalend zijn voor het al dan niet zijn van een (nieuwe) bestuurslaag, te weten: een open huishouding en een rechtstreeks gekozen algemeen bestuur. Is de regering niet van mening dat de «lagendiscussie» meer een kwestie is van «bestuurszorg en -gesprek» dan dat de doorsnee burger daar warm of koud van wordt?

In dat verband valt er niet aan te ontkomen dat er in de perceptie van de burger somtijds meer dan drie overheden zijn.

De leden van de **PvdA**-fractie hadden met tevredenheid vastgesteld dat, na wijzigingen aangebracht in gemeen overleg met de Tweede Kamer, belangrijke constitutionele twijfels rond vooral de weg naar de provincie-nieuwe stijl zijn weggenomen. Zo is de onnodig dwingende bepaling (art. 2.2.2, kamerstuk 23 048, nr. 2) uit het oorspronkelijke wetsvoorstel inzake het regionale openbare lichaam verwijderd en verdween, dankzij de aanneming van een amendement De Cloe-Koetje (op stuk nr. 24), de regionale gebiedsautoriteit (RGA) (hoofdstuk 3) uit het wetsvoorstel. Daarmee zijn de belangrijke potentiële fricties met de Grondwet verdwenen, zoals in het bijzonder door de hoogleraren Van der Vlies en Konijnenbelt opgeworpen. Voorts zijn daarmee belangrijke twijfels – hoewel minder zwaarwichtig geformuleerd – bij de Raad van State opgeheven.

Toch is daarmee, ook in constitutionele zin, niet elk probleem opgelost, zo meenden de hier aan het woord zijnde leden. Het belangrijkste resterende vraagstuk is immers de status en toekomst van «restprovincies», in het bijzonder de provincies Zuid- en Noord-Holland, en «restgebieden», zoals bijvoorbeeld de Gooi- en Vechtstreek maar ook het groene hart van Holland. Genoemde leden konden zich voorstellen dat dit probleem niet nu al bevredigend kon worden opgelost, gegeven het procesmatig karakter van de Kaderwet en gelet op de nog bestaande onzekerheid in de ontwikkeling van de regio's rond Amsterdam en Den Haag alsmede Utrecht. Kunnen de bewindslieden een tijdige aanpak van de hier aangegeven problemen in het vooruitzicht stellen?

Een tweede, als constitutioneel te beschouwen, probleem blijft, aldus de leden van de PvdA-fractie, het actieve en passieve kiesrecht van niet-Nederlandse ingezetenen. In hun respectieve gemeenten, en soms deelgemeenten, komt hun immers nu reeds het kiesrecht toe en derhalve ook in de regionale openbare lichamen die, als «pre-regio's», op weg gaan naar de provincie-nieuwe stijl. Is het niet navrant, zo vroegen deze leden, dat de allochtone ingezetenen hun kiesrecht zullen verliezen zodra de provincies-nieuwe stijl zullen ontstaan? Dit temeer, omdat die nieuwe stadsprovincies essentiële, eertijds gemeentelijke taken en bevoegdheden gaan uitoefenen waarbij ook niet-Nederlandse ingezetenen een rechtstreeks belang hebben? Weliswaar heeft de regering niet meer volledig uitgesloten, dat het in de nieuwe stadsprovincies anders zal toegaan dan nu in de traditionele provincies het geval is, maar gerustgesteld waren de leden van de PvdA-fractie daardoor niet. Zij vroegen derhalve de minister en staatssecretaris zich in de komende jaren nog eens diepgaand op het kiesrecht van allochtonen te beraden. Zij vroegen gegeven de noodzaak van grondwetsherziening terzake, geen onmiddellijk initiatief maar wel de bereidheid deze kwestie tijdig onder ogen te zien, bij voorkeur bij indiening van de bijzondere wet inzake Rotterdam/Rijnmond.

Tenslotte vroegen de leden van de PvdA-fractie zich af hoe en in welke fase de regering de gevolgen van het ontstaan van nieuwe provincies denkt te verwerken in de regeling van verkiezingen voor de Eerste Kamer. Deze leden realiseerden zich enerzijds dat deze regeling afhankelijk is van

het ogenblik waarop daadwerkelijk de nieuwe provincies ontstaan, maar dat de ongelijktijdigheid van het moment waarop dat in diverse BoN-gebieden kan gebeuren nog ingewikkelde wetstechnische problemen kan veroorzaken.

Met betrekking tot de grondwettelijke bezwaren tegen het wetsvoorstel is, aldus de leden van de fractie van **D66**, met het laten vervallen van de RGA-fase een belangrijke reden voor die bezwaren weggenomen. Dit neemt niet weg dat het principe van de Kaderwet zich nog steeds verzet tegen de grondwettelijke bepalingen met betrekking tot de gemeente, waar sprake is van een open huishouding.

Zowel de inbreuk op de gemeentelijke autonomie, alsook de positie van het ROL tussen provincie en gemeente in, stuit naar het inzicht van **D66** op grondwettelijke bezwaren. Hierover vernamen deze leden gaarne het standpunt van de regering. Als er in formele zin geen sprake is van strijd met grondwettelijke bepalingen, dan is er toch zeker sprake van strijd met het oorspronkelijke grondwettelijke model. De leden hier aan het woord verzochten de regering in het antwoord ook te betrekken de vraag: welke criteria de regering hanteert met betrekking tot de kwestie welke taken van de gemeente gerekend moeten worden tot vitale gemeentelijke taken.

De leden van de fracties van **SGP**, **GPV** en **RPF** verklaarden niet overtuigd te zijn van de noodzaak van dit wetsvoorstel op dit moment noch van de grondwettigheid ervan, zulks te minder nu gelijktijdig het voorstel tot aanpassing van de Wgr is aangeboden. Een speciale wettelijke voorziening konden deze leden zich slechts voorstellen voor de grootstedelijke gebieden van Amsterdam, Rotterdam en Den Haag; voor de overige in het wetsvoorstel genoemde grootschalige gebieden achtten zij de voorgestelde wettelijke voorziening niet nodig, zeker niet op dit ogenblik, zulks gelet op wetsvoorstel 23 139.

De leden van deze fracties merkten op dat de artikelen 14, 16 en 17 voorzien in vergaande inbreuken op de autonomie van gemeenten. Door middel van brede en in vage bewoordingen vervatte bepalingen worden autonome terreinen aan de gemeentelijke huishouding onttrokken c.q. worden mogelijkheden tot voorschriften e.d. aan het bestuur van het regionaal openbaar lichaam gegeven. Deze leden vroegen of deze inbreuken niet op gespannen voet staan met de waarborgen die in de nieuwe Gemeentewet en de nieuwe Provinciewet, in het verlengde van de grondwettelijke bepalingen, zijn neergelegd.

2. Uitwerking wetsvoorstel

2.1 Algemeen

De Tweede Kamer der Staten-Generaal is, zo merkten de leden van de **CDA**-fractie op, de mogelijkheid tot het instellen van een RGA om o.m. constitutionele redenen afgewezen. Ervaart de regering, terugkijkend op het debat, de thans na de ROL-periode te volgen procedure als voldoende evenwichtig en in overeenstemming met haar oorspronkelijke opvattingen voor wat betreft het creëren van een maatschappelijk draagvlak?

Een ruimhartige beantwoording van deze vraag is voor de leden van deze fractie van belang om een gewogen eindoordeel over het wetsvoorstel te kunnen vormen.

Is er in de voorbereiding door de regering bij stilgestaan wat de effecten voor een BoN-gebied zullen zijn wanneer na afloop van de termijnen de toepassing van de Kaderwet van rechtswege zou vervallen? Hoe schat de regering de territoriale reikwijdte van een BoN-gebied?

De leden van de fracties van **SGP**, **GPV** en **RPF** achtten het bedenkelijk dat de plicht tot inlichting en verantwoording door de leden van een algemeen bestuur van een regionaal openbaar lichaam, uitgaande van een bepaalde keuze ten aanzien van de benoeming van de leden, is geschrapt. Zij vroegen of deze constructie, mede gezien hetgeen zij met betrekking tot de artikelen 14, 16 en 17 hadden opgemerkt, er niet op wijst dat het regionaal openbaar lichaam in wezen beschouwd moet worden als een zelfstandig lichaam van algemeen bestuur en mitsdien een vierde bestuurslaag creëert.

Voorts vroegen deze leden te motiveren waarom het niet mogelijk zou zijn om het regionaal openbaar lichaam onder te brengen in de – aangescherpte Wgr.

2.2 BoN-gebieden

De leden van de **CDA**-fractie wezen erop dat met betrekking tot de BoN-gebieden op verschillende plaatsen wordt opgemerkt dat deze economisch van groot belang zijn. Gaarne zouden deze leden met betrekking tot elk BoN-gebied afzonderlijk vernemen wat de procentuele bijdrage is aan het Bruto Nationaal Product.

Door de regering wordt opgemerkt dat uitbreiding met andere BoN-gebieden op korte termijn niet gewenst is. Zonder deze stelling te willen weerspreken – integendeel – zou het op prijs gesteld worden als de regering haar (achterliggende) zienswijze in deze nog eens nader adstrueert.

Indien Hengelo en Enschede inderdaad samengaan (dubbelstad) heeft dat uiteraard consequenties voor Twente. Een vraagpunt zou kunnen zijn of de BoN-operatie aldaar nog nodig is.

De leden van de **PvdA**-fractie betuigden hun instemming met het feit dat in het wetsvoorstel respect wordt betoond aan de behoefte van Almere om onderdeel te blijven van Flevoland en geen onderdeel te gaan uitmaken van het ROA. Het leek deze leden – mede gezien de verdere ontwikkelingen – van belang thans ondubbelzinnig vast te stellen dat de opname van Almere in het ROA als een definitief gepasseerd station moet worden beschouwd. Zij constateerden echter dat, mede onder invloed van een in de Tweede Kamer aanvaarde motie (stuk nr. 34), de samenwerking tussen ROA en Almere zeer hecht zal moeten worden georganiseerd. Zij vroegen of zij het juist zien dat de thans gesloten overeenkomst tussen Almere, het ROA, de provincie Noord-Holland en de provincie Flevoland inderdaad aan beide uitgangspunten – Almere als onderdeel van de provincie Flevoland en de hechte samenwerking tussen Almere en het ROA – in voldoende mate vorm en inhoud geeft.

De leden van de **VVD**-fractie memoreerden dat de ROA-gebieden onlangs 12 miljard hebben toegekend gekregen voor verscheidene belangrijke infrastructurele projecten. Staat de hoogte van dit bedrag los van de ROA-ontwikkelingen of zou zonder die ontwikkeling een lager totaal-bedrag zijn toegekend, en zo ja, welk?

Hoe zien de bewindspersonen de opdeling van Amsterdam in 16 kleine deelgemeenten in het kader van het streven naar grotere bestuurlijke eenheden?

2.3 Evaluatie

De leden van de **CDA**-fractie toonden zich geïnteresseerd in de

evaluatiecriteria welke de regering legt bij de beschouwing van de ROL-fase (ijkpunten-momenten).

De leden van de fractie van **D66** merkten op dat voor hun onduidelijk is wat gebieden moeten doen die na de ROL-fase besluiten geen zelfstandige provincie te worden. De vraag rijst daarbij of die kennelijk toegestane vrijblijvendheid wel gewenst is. Daarnaast vroegen deze leden zich af of het aantal gebieden tot zeven beperkt zou moeten blijven.

2.4 Verkiezingen

Bezien in het licht van het grondwettelijk stelsel, zoals de leden van de fracties van **SGP**, **GPV** en **RPF** reeds eerder in dit verslag hadden geschetst, vroegen zij om een verantwoording van de in artikel 9, eerste lid, sub a en b, voorkomende, voor het regionaal openbaar lichaam mogelijke, van de Wgr afwijkende bestuursamenstelling. Deze leden achtten het ongerijmd dat in het bestuur van een intergemeentelijke samenwerkingsverband ook niet-raadsleden kunnen deelnemen.

2.5 Financiën

De leden van de **CDA**-fractie merkten op dat er in de memorie van toelichting van wordt uitgegaan dat een BoN-operatie budgettair neutraal kan c.q. dient te verlopen. De achterliggende gedachte lijkt logisch, maar is wel theoretisch van aard. Wat zullen de effecten zijn als, afgezien van de frictiekosten, de operatie in de praktijk van het leven tegenvalt?

Gezien ervaringen is zulks toch heel wel mogelijk. Heeft dat in voorkomend geval consequenties voor de gemeentelijke en/of provinciale middelen en dus ook voor de burger voor wat betreft kostenverhoging of vermindering van dienstverlening.

Waarom zijn, zoals in 1983 (kamerstuk 17 600, nr. 50) de financiële gevolgen niet doorgerekend en gevisualiseerd?

Erkend wordt dat het geen identieke frictie is; het gaat uiteraard om de gekozen methodiek. Deze leden zeiden het op prijs te zullen stellen als door de regering voor de plenaire behandeling toch een poging in die richting wordt gedaan.

Wat is de stand van zaken met betrekking tot de onderhandelingen met het Interprovinciaal Overleg over een aantal financieel omvangrijke onderwerpen?

Met betrekking tot het onderwerp financiën vroegen de leden van de fractie van **D66**, of in rede volgehouden kan worden dat de vernieuwing budgettair neutraal zal verlopen. Hoe rijmt de regering dit uitgangspunt met het feit dat de in vergelijk met deze vernieuwing simpele fusie tussen Enschede en Hengelo een jaarlijkse extra bijdrage van 45 miljoen doet verlangen?

Ook de leden van de **VVD**-fractie zouden gaarne meer bijzonderheden vernemen over de financiering van de nieuwe gebieden. Inzake Hengelo-Enschede vragen de betrokken gemeenten 45 miljoen per jaar aan bijdragen van het Rijk.

De bewindslieden spreken over een bedrag van 11 miljoen per jaar gedurende een periode van vijf jaar. Volgens welke normen worden die bedragen berekend en toegekend?

Zullen de voorstellen, zoals ze nu ter tafel liggen, leiden tot een efficiënter overheidsbestuur? Meer ambtenaren op Wgr of BoN-niveau

zouden moeten leiden tot vermindering bij Rijk, provincie, gemeente. Deze leden zouden gaarne zo concreet mogelijke getallen vernemen.

De leden van de fracties van **SGP**, **GPV** en **RPF** uitten hun ernstige twijfels wat betreft de uitspraak van de regering dat het proces van bestuurlijke vernieuwing budgettair neutraal zal verlopen. Zij vroegen om een fundering van deze uitspraak, die verder reikt dan de mededeling dat de te behalen efficiencywinst daarvoor garant zou staan. Zij vroegen in dit verband om een gemotiveerde reactie op de door een in opdracht van het IPO door een extern onderzoeksbureau gemaakte berekening van de kosten van de instelling van provincies-nieuwe-stijl, die uitwijzen dat deze gepaard zal gaan met structurele meerkosten van 300 tot 400 miljoen gulden op jaarbasis en incidentele kosten van circa één miljard gulden. Deze leden vroegen tot slot in dit verband hoe het standpunt van budgettaire neutraliteit moet worden gezien tegen de achtergrond van het gegeven dat bij samenvoeging van gemeenten zowel incidenteel als structureel rijksmiddelen ter beschikking komen en het gegeven dat bij de laatste reorganisatie van WGR-gebieden (1985) een regeling bestond die de kosten van door fusie overtollig geworden personeel voor rijksrekening deed komen.

3. Takenpakket

3.1 Algemeen

De leden van de **CDA**-fractie merkten op dat in de artikelen 14 t/m 18 met betrekking tot het algemeen bestuur verschillende formuleringen worden gebruikt. Soms wordt gesproken van «bevoegdheden» (bij voorbeeld art. 14 en art. 15), soms is de formulering zodanig dat slechts gesproken kan worden van een verplichting (art. 16). Is dit onderscheid door de regering beoogd? Op grond van het voorgaande hadden de leden bezwaar tegen de volgende formulering in artikel 19: «de regeling van één of meer van de bevoegdheden, bedoeld in de artikelen 14 tot en met 18». Er is immers niet uitsluitend sprake van bevoegdheden doch ook van verplichtingen.

Bestaat niet het gevaar, zo vroegen de leden van de **CDA**-fractie vervolgens, dat de verplichting tot het opstellen van een structuurplan de streekplanbevoegdheid van de provincie de facto doorkruist? Is er ook geen sprake van een verdichting op het gebied van de planning?

Wat betreft artikel 21 merkten de leden van de fracties van **SGP**, **GPV** en **RPF** op dat dit artikel voorziet in een algemene en rigide medewerkingsplicht van gemeentebesturen ten aanzien van besluiten van een regionaal openbaar lichaam, die – in het kader van de discussie over positief toezicht bij de behandeling van de nieuwe Gemeentewet door de Tweede Kamer principieel zijn afgewezen, als zijnde niet in overeenstemming met ons grondwettelijk stelsel. Onderschrijft de regering de constatering van deze leden?

3.2 Decentralisatie

De leden van de **CDA**-fractie memoreerden dat in relatie tot de inspanningsverplichting om te bezien in hoeverre decentralisatie van taken en bevoegdheden naar het regionaal bestuur mogelijk is, twee varianten worden genoemd. Van welke factoren is de keuze van de ene of de andere variant afhankelijk? Welke variant prefereert de regering in beginsel?

3.3 De positie van de provincie en van de gemeente

Door de regering wordt erkend, aldus de leden van de **CDA**-fractie, dat door het overhevelen van veel gemeentelijke taken naar het regionaal bestuur de autonomie van de gemeenten wordt beperkt en er een zekere centralisatie optreedt. Anderzijds stelt de regering dat er wel degelijk substantiële uitvoerings- en beheerstaken blijven behouden voor de gemeenten. Kan nader worden geadstrueerd wat de resultante kan/zal zijn van het gestelde: «In het kader van onder meer sociale vernieuwing en de Decentralisatie-impuls wordt dat juist verder versterkt» (memorie van toelichting blz. 60)?

Kan er ongewild toch geen spanningsveld ontstaan met het provinciale takenpakket (samenloop – bureaucratie – kosten)?

Bestaat niet het gevaar dat in sommige regio's de resterende gemeenten een marginaal bestuur gaan leiden («restcapaciteit») en/of dat er grote verschillen/tegenstellingen komen tussen stad en platteland?

Is het juist te veronderstellen dat de regering de mening is toegedaan dat de regionalisering als zodanig voor de burgers geen problemen behoeft op te leveren mits de gemeentebesturen de kunst verstaan op goede, open wijze de verhouding burger–bestuur te realiseren?

In het verlengde daarvan is de regering kennelijk van oordeel dat met name de gemeentebestuurlijke kerntaken daartoe meer dan voldoende ruimte bieden.

De leden van de **VVD**-fractie vroegen wanneer de voorstellen om de Rijksinspectie te decentraliseren naar de provincies kunnen worden verwacht.

Kunnen de bewindslieden aantonen dat het onderhavige wetsvoorstel de autonome taken van gemeenten niet zal aantasten? Wat is de reactie van de bewindslieden op de alom gehoorde klacht dat gemeenten degraderen tot «uitvoeringsorganen»?

4. Artikelen

Algemeen

Met betrekking tot de tekst van het wetsvoorstel zelve zeiden de leden van de **CDA**-fractie uit te gaan van het tweede nader gewijzigd voorstel van wet (Eerste Kamer 23 048, nr. 196).

In de considerans troffen zij de uitdrukking aan: «in daartoe aangegeven gebieden». In stuk 23 048, nr. 16 troffen zij de term aan: «in daartoe aangewezen gebieden». Bij welke gelegenheid is de uitdrukking «aangewezen» vervangen door de uitdrukking «aangegeven»?

Artikel 1

De laatste zinnen van artikel 1, onderdeel c luiden, aldus de leden van de **CDA**-fractie, als volgt: «en die is vastgesteld overeenkomstig het bepaalde in hoofdstuk 2 en die is vastgesteld overeenkomstig het bepaalde in de afdelingen 2, 3 en 7 van hoofdstuk 2. In artikel 1.1.1, onderdeel c luidde deze tekst anders. Bij welke gelegenheid is deze tekst gewijzigd? Waarom wordt in de nieuwe tekst een onderscheid gemaakt

tussen «het bepaalde in hoofdstuk 2» en «het bepaalde in de afdelingen 2, 3 en 7 van hoofdstuk 2»?

Artikel 9

De betekenis van de formulering in artikel 9, eerste lid, onderdeel c, «dan wel secretaris van de desbetreffende gemeente» ontging de leden van de **CDA**-fractie. Kennelijk ligt het in het voornemen van de regering hier artikel 13, tweede lid Wgr te citeren. De leden moesten constateren dat dit onvolledig is gebeurd. De laatste drie woorden hadden moeten luiden: «desbetreffende deelnemende gemeente». Daarenboven is de verwijzing naar de gemeentesecretaris hier misplaatst. Noch op grond van artikel 13, eerste lid WGR noch op grond van artikel 9, eerste lid, onderdeel a van het wetsvoorstel kan een gemeentesecretaris deel uitmaken van het algemeen bestuur.

Het kwam deze leden voor dat de betekenis van artikel 9, eerste lid, onder a, duidelijk wordt door de combinatie met artikel 9, eerste lid, onder b. Kennelijk is bedoeld te zeggen in artikel 9, eerste lid, onder a, dat geput moet worden uit de leden en de voorzitters van de raden. Is deze interpretatie juist?

Artikel 19

De leden van de **CDA**-fractie wilden weten of in dit artikel onder «de besturen» en «op gezamenlijk verzoek van die besturen» alle besturen worden verstaan.

Artikel 43

De leden van de **CDA**-fractie wilden weten of de uitdrukking «in overleg» moet worden gelezen als «in overeenstemming met».

Artikel 48

Artikel 36g Wro

Dit artikel bevat, aldus de leden van de **CDA**-fractie de bepaling, dat een regionaal structuurplan tenminste één maal in de tien jaar moet worden herzien. De zin van deze bepaling ontging deze leden nu het ROL maximaal acht jaren bestaat.

Artikel 36I Wro

De leden van de **CDA**-fractie hadden bezwaar tegen de formulering van het tweede lid, onder b. De uitdrukking «goedkeuring moet worden onthouden» wekt de indruk dat het dagelijks bestuur van het regionaal openbaar lichaam aan gedeputeerde staten kan voorschrijven hoe dit college dient te handelen. Nu het hier slechts om een advies gaat, ware dit in de tekst tot uitdrukking te brengen.

WIJZIGING VAN DE WET GEMEENSCHAPPELIJKE REGELINGEN IN VERBAND MET AANPASSING EN UITBREIDING VAN DE BEPALINGEN INZAKE VERPLICHTE SAMENWERKING (23 139)

Algemeen

De leden van de **CDA**-fractie zeiden met interesse kennis te hebben genomen van dit voorstel van wet. Wie de intergemeentelijke samenwerking een warm hart toedraagt, kon in het verleden hopen dat

gemeentebesturen op eigen kracht tot een hogere graad van cohesie zouden geraken. Met de regering is deze fractie van mening dat het oorspronkelijke instrumentarium door wat voor oorzaken dan ook – niet aan zijn doel heeft beantwoord. Het is dan ook juist dat het huidige voorstel het (te) vrijblijvende karakter probeert uit te bannen.

Succes is echter niet bij voorbaat verzekerd. Dit blijft afhankelijk van de wil om samen te werken én de consequente toepassing van het instrumentarium terzake door de respectievelijke overheden, als zulks hier of daar niet lukt op vrijwillige basis. Aannemende dat de regering deze mening onderschrijft is de vraag gewettigd in hoeverre de regering die – al dan niet aangestuurde – wil om samen te werken in den lande veronderstelt?

Is de regering de overtuiging toegedaan dat de mogelijkheden die de Kaderwet bestuur in verandering enerzijds en het voorliggende voorstel van wet anderzijds bieden om waar nodig samenwerking af te dwingen qua aard/strekking en zwaarte identiek zijn? Anders geformuleerd: treden er in voorkomende gevallen geen ongelijkheden op tussen de gemeenten onder het ene regime t.o.v. het andere (BoN- en niet-BoN-gebieden)?

Kop op Wgr

De leden van de fracties van **SGP, GPV** en **RPF** merkten op dat rechtstreekse toedeling, in specifieke wetgeving, van taken en bevoegdheden aan samenwerkingsverbanden naar hun opvatting niet strookt met het karakter van intergemeentelijke samenwerking. Zij vroegen om een nadere motivering van dit standpunt van de regering, zulks mede gelet op de Grondwet, die slechts het in medebewind roepen van provincies en gemeenten kent.

Zwaarwegend belang

De leden van de fracties van **SGP, GPV** en **RPF** vroegen om verduidelijking van het in artikel 99, eerste lid, genoemde criterium «zwaarwegend openbaar belang». In de memorie van antwoord is opgemerkt dat onder zulk een belang o.a. verstaan zou moeten worden de situatie dat de opvattingen van het rijk en de provincie inzake oplegging niet overeenkomen. Deze leden waren van mening dat dit wel een zeer algemene en in elk geval geen materiële aanduiding is. Zij vroegen of dit element wellicht ten onrechte is vermeld, dan wel of een scherpere aanduiding kan worden gegeven.

Gemeentelijke herindeling

De leden van de fracties van **SGP, GPV** en **RPF** verklaarden dat grootschalige herindeling van gemeenten minder noodzakelijk wordt naarmate op ruimere schaal intergemeentelijke samenwerking tot stand komt. Zij vroegen om een reactie op dit punt.

ARTIKELLEN

Artikel 101

De leden van de fracties van **SGP, GPV** en **RPF** vroegen met betrekking tot dit artikel waarom hier in het algemeen – bij provinciegrens-overschrijdende samenwerking – een bevoegdheid aan de minister wordt toegekend en niet, waar mogelijk, aan gedeputeerde staten van de

provincie waarin de vestigingsplaats van gemeentelijke regeling is gelegen.

Deze leden vroegen of de regering geen nadelen verbonden acht aan de constructie, waarbij een Wgr-gebied samenvalt met de provinciegrenzen.

Artikel 103f

De leden van de fracties van **SGP, GPV** en **RPF** wilden weten waarom in het tweede lid wel een hoorplicht voor gedeputeerde staten is opgenomen maar geen overlegplicht.

De voorzitter van de commissie,
Van den Berg

De griffier van de commissie,
Hordijk